Przesyłka opłacona ryczałtem

№ 8 Серада 31-га Сакавіка 1926 г. м. Вільня Год I

БЕ[…]УСКАЕ СЛОВА

Выходзіць […] Цана нумару 20 грош.

Нацыянальнае адраджэньне.—Тэ[…]ыяльная і культурна-нацыянальная аутаномія.—Зямля сялянам на падставе уласнасьці.—Шырокі дэм[…]—Барацьба з комунізмам.—Нацыянальная царква.—Краевая згода.—[…]не Усходняй Беларусі да Заходняй.

Падпісная цана на 1 месяц 1 зл.
„ „ „ 3 „ 2 зл. 50 гр.
За граніцу ўдвая даражэй.

Ад[…]і Адміністрацыі: Wilno, ul. Niemiecka 1 Hotel „Sokołowsk[…]ój Nr 23. Рэдакцыя адчынена ад 12 — 2 гадз. штодня апрача сьвятаў.

Цана абвестак: перад тэкстам— 20 гр.
„ сярод тэксту — 25 гр.
„ на апош. стар. — 10 гр.
За радок нонпарэля.

ЗА БЕЛАРУСЬ!

У Менску адбываецца „рэвалюцыйны" суд. Судзяць ізноў сыноў Случчыны. Судзяць тых, хто, ахвяруючы сваё маладое жыцьцё, выйшаў на змаганьне з насільнікамі Бацькаўшчыны. Судзяць не звычайных „белагвардзейцаў", не „буржуяў", а косьць з косьці і кроў з крыві Беларускага Народу—беларускіх народных настаўнікаў. Судзяць іх за тое, што ў *„незалежнай" беларускай* рэспубліцы яны асьмеліліся падняць сьцяг на якім былі словы: „За Беларусь!"— вольную, праўдзіва незалежную, без насільніцкай ўлады чужынцаў — комуністаў.

Ніхто ня можа адмовіць бальшавікам ў вялікім палітычным спрыце і розуме. Гэта асабліва добра відна з тэй гэніальна-лоўкай фальсыфікацыі, якую яны прарабілі з народамі б. Расеі, нарабіўшы „розных незалежных" рэспублікаў, а фактычна закабаліўшы іх пад уладу шайкі міжнародных жулікаў. Аднак-жа бываюць мамэнты, калі бальшавікоў, ці сам Лёс, ці адвечная Справядлівасьць пхае на згубныя крокі і абмылкі. Гэткай згубнай для іх памылкай ёсьць працэс „лістападаўцаў".

Бо што ж ляпей можа разьбіць ілжу бальшавіцкай прэсы аб „незалежнай" Беларусі, як не працэс праўдзівых незалежнікаў „лістападаўцаў?" Што больш яскрава можа зьбіць ашуканчыя апісаньні Мятлы нацыянальна-сацыяльнага „раю" ў Савецкай Беларусі, як не працэс беларускіх народных настаўнікаў, якіх судзяць за праўдзіва незалежніцкі Ідэал! Што можа быць больш забойчым для бальшавіцкай нацыянальнай „толеранцыі", як ні словы Мяцельскага, які пад люфай ужо паднятага нагана кажа: „прызнаю сябе вінаватым ў тым, што хацеў арганізаваць паўстаньне і аружную барацьбу проці Савецкай улады, бо бальшавікі ашукалі народ!" (*„Правда"* Nr 58 ад 2 сакавіка).

Бальшавікі штучна інсцэніравалі працэс. У дапамогу сабе яны ўзялі здраднікаў беларускага народу, у ролі „паліт-экспэртаў"— праўдзівей кажучы „падлец-экспэртаў" — якія, як Жылуновіч і Гарэцкі, за бальшавіцкую зацірку дапамагаюць „рэвалюцыйнаму" суду ў яго расправе з іх калегамі — народнымі настаўнікамі. Гэтыя „падлецы-экспэрты", з звычайнай для іх лоўкасьцю, ў сваіх „экспэртызах" допускаюць агідную ілжу і ашуканства. Гэтак Гарэцкі заявіў, што „калі да Вільні, пасьля падаўленьня Слуцкага паўстаньня, прыбылі многія паўстанцы, у тым ліку і Лістапад, дык сябры нацыянальнага (Віл. Бел. Кома) камітэту аднясьліся да іх з агідай". Гэта — наглая ілжа бальшавіцкага лёкая, бо гэтаму пярэчыць той факт, што ў Віленскі Бел. Ком. былі запрошаны і ўвайшлі у склад сябраў яго аж два прадстаўніка Рады Случчыны —Пракулевіч і Біруковіч. А ў часе 1-ай Белар. Міжнароднай конфэрэнцыі ў Празе чэскай, у 1921 г. на якой былі прадстаўнікі ад усіх беларускіх групаў (так сама і Віл. Бел. Кому!) Слуцкае паўстаньне была ўшанавана перад усім сьветам на ўрачыстым паседжаньні праз устаньне і адпаведную рэзалюцыю. Яшчэ большай фальшай зьяўляецца экспэртыза Жылуновіча, які цьвердзіць, што „сялянства аддана савецкай уладзе".

Аднак жа, нішто бальшавікам не паможа: ні здрадніцкія экспэртызы „падлец-экспэртаў", ні ілжывыя сьведкі, ні самая інсцэніроўка гэтага працэсу. Наадварот—працэс лістападаўцаў ясна і яскрава даказвае ўсяму сьвету, што Беларускі Народ Усходняй Беларусі не прымірыўся і ня прызнае насільніцкай улады бальшавікоў. Ен гаворыць красамоўна, што час цярплівасьці народнай падыходзіць да канца. Што *сам Народ*, праз сваіх праўдзівых змагароў выходзіць на барацьбу з агіднай уладай комуністаў.

Чым скончыцца працэс „лістападаўцаў" мы ня ведаем. Але чым бы ён ня скончыўся, — ўжо самым фактам гэтага працэсу бальшавікі падпісалі сабе сьмертны прыгавар!

Ад слаўнага першага слуцкага паўстаньня прайшло шэсьць гадоў. І цяпер мы бачым што кроў першых паўстанцаў не прапала дарма. Ідэал, якім гарэлі сэрцы першых паўстанцаў, захапіў іншых сыноў Беларусі. На падмогу старым, змучаным змагарам прыйшлі новыя, малацыя беларускія сілы.

Дык ці ж не ясна, што калі сам Народ паўстаў, устрымаць яго не здужае ніякая сіла! Надыйшла хвіля, калі для усяго беларускага Народу Усходняй Беларусі, а перадусім для тых, якія пакінулі родную зямельку і родныя хаты 6 гадоў назад, бліснуў першы прамень вясеньняга сонейка, паўстаючай, вольнай Беларусі. Для насільнікаў нашай Бацькаўшчыны і нашага народу, якія судзяць „лістападаўцаў" гэта—грозныя грымоты народнай гразы, якая разьнясе і раскіне іх агідную ўладу.

ПАЛІТЫЧНЫ АГЛЯД.

7 сакавіка ў Жэнэве распачалася надзвычайная сэсія Лігі Народаў, меўшая спэцыяльную мэту: прыймо Нямеччыны ў Лігу. Да гэтага часу вяліся доўгія дыпляматычныя перагаворы між Лёнданам, Парыжам і Бэрлінам, якія, як здавалася, скончыліся ўдачна. Толькі трэба было зрабіць яшчэ апошнюю фармальнасьць. Нямецкая дэлегацыя паехала ў Жэнэву з поўным пераконаньнем, што заява Нямеччыны аб уваходзе ў Лігу і Раду Лігі не спаткаецца з ніякімі перашкодамі. Гэту пэўнасьць мелі таксама ў Лёндане і ў Парыжы. Нямеччына сама не дабівалася прыйма ў Лігу; яе запрашалі і нават горача прасілі. Пасьля уваходу Нямеччыны ў Лігу, ў Эўропе павінна была пачацца новая гістарычная эра. Дзеля гэтага тым балей ашаламіла ўсіх поўная няўдача, з якой немцы спаткаліся ў Жэнэве. Немцаў не прынялі ў Лігу дзеля таго, што гэтаму супрацівілася адна Бразылія і прыймо іх адложана да бліжэйшай звычайнай сэсіі Лігі Народаў, якая адбудзецца ў верасьні.

Уся сэсія Лігі Народаў была нязвычайна бурная. Словы „крызіс Лігі Народаў" ад самага пачатка сэсіі ня зыходзілі са шпальтаў газэт. Усе труднасьці былі вось у чым: немцы атрымалі ад Францыі і Англіі ў Лёкарно абецанку, што яны бязумоўна будуць прыняты ў Лігу і Раду Лігі на сталае мейсца (гл. аб арганізацыі Лігі Народаў ў № 4 „Беларускага Слова"). Гэтак сама і Польшча атрымала абецанку Францыі, што будзе прынята ў Раду Лігі, абяцаў падтрымаць кандыдатуру Польшчы і Чэмбэрлен. Але аб гэтым нічога не было сказана Нямеччыне. І дзеля гэтага, калі пасьля нямецкае заявы аб прыйме ў Лігу падала гэткую самую заяву й Польшча, дык у Нямеччыне, Англіі і Швэцыі паднялася цэлая бура пратэстаў. Немцы пратэставалі фармальна проці таго, што ім нічога не сказалі ў Лёкарно аб прадбачанай зьмене складу Лігі Народаў, а ў Англіі і Швэцыі пратэставалі наагул проці пашырэньня складу Рады Лігі. Да гэтых пратэстаў далучыліся яшчэ Гішпанія і Бразылія, якія дамагаліся і для сябе заўсёднага месца ў Радзе. Гэтак вось і разыграўся бой у Жэнэве.

Першая заявіла сваё veto проці прыйма ў Раду Лігі Польшчы Швэцыя, за якой плячыма стаяла Нямеччына. І як не стараліся ўгаварыць швэдзкага дэлегата, ўсе стараньні засталіся безрэзультатнымі. Справа ў тым, што Швэцыя зьяўляецца сябрам Рады, а ўсе пытаньні ў Радзе Лігі, у тым ліку і пытаньне аб прыйме новых сябраў вырашаюцца аднагалосна. Значыцца бяз згоды аднаго швэдзкага прадстаўніка нельга было прыняць Польшчу ў Раду. Каб не разьбіваць лёкарнскага дагавора, Польшча ўступіла ў сваіх дамаганьнях і згадзілася заняць часовае месца ў Радзе Лігі. Гэта выклікала компраміс з праціўнага боку. Чэхаславакія і Швэцыя згодзіліся зараз-жа злажыць свае мандаты у Радзе Лігі з тэй умовай, што на места першай увойдзе Польшча, а на места другой будзе выбрана Галяндыя. Гэткім чынам саадносіны сілаў у Радзе не зьмяніліся-б і немцам пасьля гэтага нічога не заставалася-б, як таксама пайсьці на компроміс.

І калі ўжо здавалася, што ўсе труднасьці пераможаны, выступіла са сваім veto Бразылія, заявіўшы, што калі толькі ёй не дадуць заўсёднага места ў Радзе, дык яна будзе галасаваць проці ўваходу немцаў. Прыняць Бразылію — гэта значыла-б прыняць Гішпанію, Польшчу, Кітай ды інш. і ізноў прыйшлося-б пачынаць усё ад пачатку. Але Бразылія засталася ўпартай у сваіх дамаганьнях і прыйшлося адлажыць пытаньне аб уваходзе Нямеччыны ў Лігу і Польшчы ў Раду Лігі да васеньняй сэсіі Лігі Народаў. А каб не зрабіць у Эўропе ўражаньня, што лёкарнскае дзела прапала, дзяржавы, падпісаўшыя лёкарнскі дагавор, зрабілі агульную заяву, што па прычыне адсрочкі прыйма Нямеччыны ў Лігу лёкарнскі дагавор застаецца ў поўнай моцы. Але адначасна зрабілася ўсім ясна, што статут Лігі трэба перагледзіць. Дзеля гэтага была выбрана спэцыяльная камісія ў складзе 10 сяброў, у лік якіх уваходзяць прадстаўнікі Нямеччыны і Польшчы.

Паседжаньне камісіі вызначана на 10 траўня. Апрацаваны ёю праэкт будзе прадстаўлены на агульны сход Лігі ў верасьні.

І бяз гэтага конфлікта была відаць, што ранейшы статут Лігі Народаў не адпаведны для новага палітычнага палажэньня. Трэба памятаць, што статут гэты апрацоўваўся толькі аднымі пераможцамі адначасна з вэрсальскім трактатам. І калі прызнана, што самы вэрсальскі трактат неадпаведны, дык тым балей трэба пераглядзець і Статут Лігі Народаў. Галоўныя закіды проці Лігі Народаў выстаўлялі нейтральныя і малыя дзяржавы. Што даты-

чыцца Бразыліі, дык у сваіх дамаганьнях яна выходзіла яшчэ з іншых комбінацыяў. Пасьля таго як Злучаныя Штаты адмовіліся ад вучасьця ў Лізе, уся Амэрыка была пазбаўлена заўсёднага прадстаўніцтва ў Радзе Лігі. Азія мае сваё прадстаўніцтва ў асобе Японіі, Аўстралія і Афрыка—ў асобе Англіі, Францыі і Гішпаніі, Эўропа з увахадам Нямеччыны мела-б 4 заўсёдных і 4 часовых прадстаўнікоў у Радзе Лігі, у той час як Амэрыка ня мае ніводнага заўсёднага месца і толькі 2 часовых — Бразылія і Уругвай. Ня гледзячы на гэта паступка Бразыліі апраўдаць нельга. Вядома, што Ліга Народаў зьяўляецца прадуктам вялікай эўрапэйскай вайны і ёсьць спробай спыніць вайну ў будучыне. Нідзе няма гэтулькі ўзрыўчатага матэр'ялу, як у Эўропе. І цяпер эўрапэйскія дзяржавы зрабілі лёкарнскі дагавор, які можа зрабіцца жывым дзелам толькі пасьля ўваходу Нямеччыны ў Лігу Народаў, Бразыліі няськед было разьбіваць сваім эгоізмам з гэткімі труднасьцямі заснаванае Эўропай дзела міра. Праўда, спачатку Швэцыя таксама пагражала развалам Лігі. Але пасьля яна пайшла на гэткую ахвяру, што адмовілася нават ад свайго мандата. Нямеччына, Польшча, Францыя, Чэха-Славакія і Гішпанія таксама пайшлі на ўзаемныя компромісы. І толькі дзякуючы упартасьці нейкай Бразыліі устрымалася справа згоды ўсей Эўропы.

Што датычыцца пытаньня аб тым, хто выўшаў пераможцам з першага міжнароднага змаганьня ў Жэнэве пры вучасьці немцаў, дык французская прэта адкрыта прызнае гэтую перамогу за Нямеччынай. Яшчэ да яе прыйма ў Лігу ўсе павінны былі лічыцца з яе дамаганьнямі. Гэта будзе мець вялізнае значэньне для будучыні Эўропы, калі немцы ўвойдуць у Лігу і зоймуць заўсёднае месца ў Радзе Лігі побач з вялікімі сусьветнымі дзяржавамі. Больш за ўсё было зроблена ўступак з боку Францыі на карысьць Нямеччыны.

N.

ПРАЦЭС „ЛІСТАПАДАУЦАУ“.

У Менску распачаўся працэс беларускіх настаўнікаў, на чале з Юрыям Лістападам, б. Сябрам Рады Случчыны, вучасьнікам слаўнага „Слуцкага паўстаньня“ ў 1920 годзе.

Вось як апісывае справу гэтую петраградзкая „Правда“ (N 53).

„Менск, 4 сакавіка. Заўтра ў Вышэйшым судзе Беларусі пачнецца разгляд справы контрэвалюцыйнай арганізацыі, якая ставіла сабе мэту скінуць савецкую ўладу ў Беларусі. На чале гэтай арганізацыі стаяў слуцкі выкладчык беларускае мовы Юры Лістапад. Скарочаная сутнасьць справы паводле акту абвінавачаньня выглядае гэтак. У канцы верасьня 1925 г. ў Г.П.У. Беларусі былі атрыманы весткі аб тым, што ў Слуцкім вокругу, раёне вёсак Селішча, Велічы, Дарасіна і інш. былі вывешаны на тэлеграфных стаўбах контрэвалюцыйныя адозвы ў беларускай мове. Гэтыя адозвы клікалі сялянства да таго, каб яно скінула ўладу „прышэльцаў-комуністаў“, „жыдоў“, да арганізованага неплацежа падаткаў, да масовага спраціўленьня ўладзе, да забойства савецкіх урадоўцаў, *да паўстаньня за вольную незалежную Беларусь*. Зробленае Г.П.У. сьледзтва высьвятліла, што гэтыя адозвы былі вывешаны курсантам слуцкіх агульна-адукацыйных курсаў М. Дэмідовічам. Пры вобыску ў М. Дэмідовіча была знойдзена перапіска з рознымі асобамі, ў якой аўтар радзіць падтрымліваць уселякі беларускі рух, хаця-бы і сярод кулакоў (*гэта значыць — беларускіх сялян, якія маюць 10—15 дзесяцін зямлі! Рэд.*) і паноў (*а дзе-ж тыя паны? Іх ужо даўно ўсіх высялілі з Савецкай Беларусі! Рэд.*). У аднэй з запісак гаворыцца, што, для лепшай падгатоўкі паўстаньня, беларускія жаўнеры павінны адбываць вайсковую службу толькі на Беларусі, пад кіраўніцтвам беларускіх камандзераў, каб у часе вайны, ці адходу бальшавікоў ад Днепра, можна было арганізаваць беларускае войска і аружнай сілай бараніць Бацькаўшчыну. Далейшае сьледзтва па гэтай справе выкрыла істнаваньне нелегальнай арганізацыі, якая складалася з курсантаў агульна-адукацыйных слуцкіх курсаў: М. Макарэні, Н. Казака, П. Дубовіка і М. Дэмідовіча. Гэта група выдавала нелегальны пісаны ад рукі, зборнік „Нашае Слова“ на беларускай мове. У адным з артыкулаў гэтага зборніка аўтар, якім аказаўся Н. Мяцельскі, радзіць, калі пачнецца вайна, арганізаваць і аб'еднаць усе нездаволеныя савецкай уладай элемэнты, арганізаваць дэзэрціраў ў баевыя атрады і г. д. У другім артыкуле, пад загалоўкам „Чарговая задача сьвядомага беларуса“, гаворыцца: „Трэба думаць, што мірным шляхам не ўдасца абыйсьціся“. Далейшае сьледзтва прывяло да галоўнага кіраўніка ўсей арганізацыі Юрыя Лістапада. Высьвятлілася, што Юры Лістапад у 1920 годзе быў сябрам партыі беларускіх эсэраў, адначасна ўваходзіў у склад Рады Случчыны і быў актыўным кіраўніком слуцкага паўстаньня. Галоўнай мэтай Рады была скінуць Савецкую ўладу на Беларусі (*гэта праўда! Рэд.*) Лістапад прыймаў вучасьце ў гэтым паўстаньні“.

Далей ідзе дапрос абвінавачаных. Першым дапрашываюць Мяцельскага.

„Прызнаю сябе вінаватым ў тым, што хацеў арганізаваць паўстаньне і аружную барацьбу проці савецкай ўлады. Пісаў адозвы і артыкулы скіраваныя проці савецкай улады, бо бальшавікі ашукалі народ“.

З далейшых паказаньняў („*Праўда*“ № 8 *з 11 сак.*) высьвятляецца, што яго больш за ўсё непакоіла тое, што калі пачнецца вайна, дык яна можа захапіць нас непадгатаванымі да *збудаваньня беларускай Дзяржавы. (Бо тое, што завецца Савецкай Белар. Рэспублікай ёсьць ашуканства і фальсыфікацыя, а не беларуская Дзяржава! Рэд.*). Мяцельскі выкінуў ідэю абароны беларускага народа ад Савецкай улады, а потым нападу на гэтую ўладу. З гэтай мэтай Мяцельскі апрацаваў праэкт арганізацыі дэзэрціраў. На выпадак вайны, па думцы Мяцельскага, ўсе дэзэрціры, якія хаваюцца ў лясох, павінны аб'еднацца ў атрады і падгатавацца да выступленьня пад кіраўніцтвам адзінага штабу“,

„Савецкая ўлада, цьвердзіць Мяцельскі, бароніць інтарэсы толькі горада (*а мы скажам—не ўсяго горада, а толькі комуністаў насяляючых гарады! Рэд.*). Але дзеля таго, што інтарэсы сялян і работнікаў разыходзяцца (*Слушна! Рэд.*), трэба збудаваць асобную нацыянальную сялянскую партыю. У буржуазных дзяржавах, між іншым ў Польшчы, сялянства мае большую магчымасьць увайсьці ў парлямэнт. — А ці многа у польскім Сойме сялян? — пытаецца пракурор.—Мяцельскі прызнае, што у польскім Сойме сялян мала (*але ў бальшавікоў парлямэнту зусім няма! Рэд.*) і ў гэтым вінаваты самі сяляне, дзякуючы сваей несьвядомасьці“.

Далей надта характэрна прамова „паліт.-экспэрта“ Т. Жулыновіча. Гэты лёкай бальшавікоў гэтак характэрызуе слаўнае Слуцкае паўстаньне ў 1920 годзе, выказваючы ў сваей экспэртызе, апрача подласьці, яшчэ і поўную безграматнасьць, бо перакручвае факты і даты. Напрыклад, ён залічыў Тэрэшчанку да сяброў Рады, калі Тэрэшчанкі ў той час нават і ў Слуцку ня было. Вось што ён кажа аб Слуцкім паўстаньні.

„Прычынай Слуцкага паўстаньня— была адсутнасьць улады на Случчыне, як у нейтральнай зоне (*гэта сьвядомая ілжа, бо паўстаньне пачалася у той час, калі ў Слуцку яшчэ знахадзілася польскае войска і Слуцак наагул не ўваходзіў у нейтральную зону! Рэд.*). На чале паўстаньня стаяў слуцкі нацыянальны камітэт, а потым — выбраная Рада Случчыны з 17 асоб. Лістапад быў сябрам Рады. Частка Рады складалася з белар. эсэраў (Пракулевіч, Асьвяцімскі і інш.), частка—з прыхільнікаў Балаховіча і Аляксюка (Паўлюкевіч, Самусевіч, Марцэля і інш.), частка з нэйтральных асоб (Тэрэшчанка.?!*Рэд.*) Атрады паўстанцаў складаліся галоўным чынам з дэзэртыраў, якія хацелі пажыраваць на грабежы (*дзе, ў сваіх-жа вёсках? Рэд.*). „Паліт.экспэрт“ застанаўліваецца над зборнікам „Наш. Слова“, які па яго зданьню, быў контрэвалюцыйным і пагромным. (*Бо стаяў у абароне сялян! Рэд.*). У артыкулах журнала, савецкая ўлада называецца процінароднай, рэакцыйнай (*слушна! Рэд.*), вершы журнала перасыпаны антысэміцкімі выразамі. Дзеяльнасьць абвінавачаных *мае корні ў мінуўшчыне Случчыны* (*з гэтым згаджаемся Рэд.*), у ранейшым паўстаньні проці савецкай улады і бандыцкай дзеяльнасьці балахоўцаў і савінкаўцаў (*якіх у часе паўстаньня на Случчыне зусім ня было, бо Балаховіч тады біўся з бальшавікамі пад Ґуравам, на Палесьсі! Рэд.*). Грунта для сваей працы абвінавачаныя ня мелі ніякага. Доказам гэтага зьяўляюцца рэзультаты іх працы, якая абмяжоўвалася, выключна, пісаньнем у вузкім гуртке. (*Дык дзеля чаго-ж гэткі шум? Гэткая трывога!? Рэд.*). Сялянства не пайшла за імі, бо яно аддана савецкай уладзе“.

Подлая, безграматная прамова лёкая! Сялянства Беларусі гэтак „аддана савецкай уладзе“, што хутка ад гэтай самай улады і ўсіх яе прыхвасьняў застанецца толькі мокрае крывавае месца.

(*Працяг будзе*).

АПОШНІЯ НАВІНЫ.

У ПОЛЬШЧЫ.

— 19 г. м. уся Польшча сьвяткавала імяніны маршалка Яз. Пілсудзкага. Павіншаваньне маршалку асабіста злажылі прадстаўнікі ўраду, розных арганізацыяў вайсковых і інш. З візытам у маршалка ў Сулеёўку было больш 3000 чалав. Адбыўся парад вайсковых часьцей і арганізацыяў „Стрэльца“.

— Міністар унутр. справаў п. Рачкевіч, з прычыны нездароўя і па сямейным матывам падаў просьбу аб адстаўцы.

— Юрыдычная Камісія Сойму зацьвердзіла папраўкі Сэнату аб ўстрыманьні высяленьня дробных арэндатараў на крэсах, а таксама закон аб увядзеньні прысяжных для г. зв. б. расейскага „забора“.

У Соймавых камісіях ідуць гарачыя дэбаты па экспозэ прэмьера Скшынскага аб загранічнай палітыцы Польшчы і міністра скарбу Зьдзехоўскага. Абодвым міністрам робяцца закіды ў неправідловасьці іх палітыкі.

— Вокал пытаньня аб ўстанаўленьні раўнавагі бюджэту вядзецца вострая барацьба паміж партыяў складаючых сучасны коаліцыйны ўрад. Гэтая барацьба ў пэўных мамэнтах гразіла крахам усей коаліцыі. Асабліва рэзка выступіла П.П.С., не згаджаючыся ані на зьменшаньне ліку ўрадоўцаў, ані на зьменшаньні іх пэнсіі. З другога боку правыя і цэнтр не згаджаюцца на ашчаднасьці ў войску і на запрапанаванае левымі зьменшаньне ліку арміі. Рэзультатам гэтае барацьбы можа быць канец коаліцыі і крызыс цяперашняга кабінэту.

— Французскі пасол Панафье адазваны французскім урадам з Польшчы. У Польшчы ён быў прадстаўніком Францыі амаль ад пачатку істнаваньня незалежнай польскай дзяржавы.

— Па апошнім весткам міністар асьветы Ст. Грабскі паважна занядужаў.

28 г. м. у Варшаве распачынаюцца нарады сэсіі Сьв. Сыноду праваслаўнае царквы ў Польшчы. Галоўнай тэмай нарадаў будзе апрацаваньне статуту праваслаўнае царквы ў Польшчы.

ЗАГРАНІЦАЙ.

ФРАНЦЫЯ. Парлямэнцкая барацьба вокал розных фінансавых законаў і праэктаў дагэтуль яшчэ ня скончылася, бо лявіца—проці ўсіх пабочных падаткаў, а правіца наагул проці ўсіх, якія прапануе лявіца. Цяперашні міністар скарбу Пэрэ заявіў прадстаўнікам прэсы, што гэткае палажэньне далей трываць ня можа. Пэрэ маніцца да 31 г. м. знайсьці нейкі кампраміс, які-бы здаволіў усіх. Фінансавая камісія парлямэнту вынясла пастанову аб ўвядзеньні манаполіяў на нафту і цукер.

—Перагаворы з Амэрыкай аб даўгах закончаны. Даўгі Францы Амэрыцы падлічаны ў суме 6.200 міліёнаў дал.

— Прэса абгаварвае магчымасьць звароту Нямеччыне часткі яе калёніяў. Пры гэтым выказваецца пажаданьне, каб калёніі зьвярнула і Англія.

НЯМЕЧЧЫНА. Няўдача Нямеччыны ў Жэнэве выклікала гарачыя нападкі на дэлегацыю нямецкага ўраду з боку нацыяналістаў і інш. правых партыяў. Аднак Штрэзэман і Лютэр, пасьля высьвятленьня Рэйхстагу справы дабіліся таго, што ураду а значыцца і яго палітыцы у Жэнэве было выказана даверра большасьцю 259 галасоў проці 140.

— 22 г.м. у Мэцы комуністы зрабілі дэмонстрацыю. Калі для разгону дэмонстрантаў выступіла войска—яны закідалі жаўнераў каменьнямі. У рэзультаце войска ўзялася за аружжа. Некалькі комуністаў ранена; таксама ранена некалькі жаўнераў і жандараў.

АНГЛІЯ. Чэмбэрлен за палітычныя заслугі выбраны ганаровым грамадзянінам Лёнданскага „Сіці“ (Камэрцыйная частка гораду).

АМЭРЫКА. У зьвязку з дакладам Хугтона, амэрыканскага пасла ў Лёндане, аб палажэньні Эўропы, Амэрыка мае замер актыўна выступіць і дапамагчы эўрапэйскім дзяржавам выйсьці з сучаснага цяжкага палажэньня.

Першым крокам гэтага рашэньня зьяўляецца згода Амэрыкі прыняць удзел ў надгатаваўчай працы на канфарэнцыі па разбраеньню.

КІТАЙ. Войскі гэн. Ву-Пэй-Фу, Чанг-Тсо-Ліна і Лі-Чынг-Ліна — ўсьцяж пасоўваюцца да Пэкіну.

Каля Пэкіна стаіць 40.000 народная армія.

У Кантоне зроблены пераварот: бальшавіцкі ўрад скінуты. Шмат бальшавікоў забіта і арыштована. Сярод іх—ёсьць і расейцы-комуністы. У горадзе ўстаноўлены новы ўрад з умеркаваных сяброў народнай партыі.

СІРЫЯ. Французскім войскам, пасьля доўгай і ўпартай барацьбы ўдалося адабраць у паўстанцаў горад Небек. Страты з боку як французаў так і друзаў — аграмадныя.

РУМЫНІЯ. Гэтымі днямі тут падпісаны саюзны дагавор паміж Польшчай і Румыніяй.

27 г. м. дэкрэтам караля парлямэнт аб'яўлены закончыўшым сваю 4-х гадовую сэсію. Пасьля яго роспуску чакаюць адстаўкі кабінэта Брацiяну.

БРАЗЫЛІЯ. Бразыльскі ўрад заяўляе, што і ў васеньнюю сэсію Лігі Народаў, Бразылія унясе пратэст проці прыняцьця каго-небудзь у Раду Лігі. Бразылія лічыць гэта немагчымым да тэй пары, пакуль у Радзе Лігі не атрымае сталага месца прадстаўнік дзяржаваў паўднёвай Амэрыкі.

У С. С. Р. Р.

Чырвонаармейцы бунтуюць.

Ангельская газэта „Морнінг Пост“ падае цікавыя данныя аб настроях чырвонай армії і аб апошнік (у лютым) спробах бунту ў Кранштаце. Пасьля сьмерці Фрунзэ ў чырвонай арміі, асабліва ў часьцях Балтыцкага флёту даволі часта пачалі ўспыхіваць бунты. Аднак да аружнага, адкрытага паўстаньня ў шырокіх разьмерах не даходзіла. Прычынай бунтаў зьяўляецца, як тлумачаць самі бальшавікі,—з аднаго боку — агітацыя эсэраў і меншавікоў, з другога — „бунтарства“ Зіноўева. Апошні, даволі паважны бунт, быў нібыта пачаты Зіноўевым, які гэтым жадаў паказаць Маскве сваю сілу і ўплывы. Калі Зіноўеву і яго прыхільнікам, пасьля апазыцыйных выступленьняў на XIV партыйным зьездзе было забаронена выступаць публічна, яны пачалі выпускаць падпольную газэту і зьвярнуліся да балтыцкага флёту з просьбай аб падтрыманьні. Плян бунту быў апрацаваны падрабязна. Па гэтаму пляну Кранштат павінен быў паўстаць адначасна з гарнізонам Пецербурга, адвак, якраз на напярэдадні выступленьня прыехаў Рыкаў і гарнізон не паўстаў. У Кранштат-жа выслалі з Масквы карацельны батальён. 12 афіцэраў і 48 матросаў былі расстрэляны.

Таварышы расстрэляных даведаўшыся аб казьні — ізноў пачалі бунтавацца. Пры гэтым матросы пастанавілі зьвярнуцца да чорнаморскіх матросаў з просьбай далучыцца да іх пратэста. Масква спужалася не на жарты. У Кранштат і Сэвастопаль паехалі спэц.-камісіі. Матросы падалі ў камісію запіскі, у якіх жаліліся на невыплату пэнсыі, дрэнныя харчы і г. д., а таксама пратэставалі проці расстрэлу краншгацкіх таварышоў. Абецанкі камісіі разгледзіць жалобы і здаволіць жаданьні не супакоілі матросаў. Паміж матросаў істнуе вялікае нездаваленьне савецкай уладай. Комуністычных уладароў проста папераджаюць, што ў наступны раз паўстаньне будзе лепей арганізавана і будзе болей рашучым.

Што-ж, скажам ад сябе: галоўным чынам на матросах („краса рэвалюцыі“) комуністы дабраліся да ўлады ў Расеі. Гэтак кажучы матросы яе парадзілі. А цяпер яны, як Тарас Бульба, відаць, хочуць сказаць комінтэрну: „мы цябе парадзілі, мы цябе і заб'ем“. Давай Бог, у добры час!

Напад паўстанцаў.

На чугуначнай лініі Ворша-Лепель паўстанцы зрабілі напад на паштовы цягнік. Яны разабралі рэльсы, што выклікала катастрофу цягніка. Пры гэтым было забіта 7 чал., а 20 ранена. Паштовы вагон ушчэнт абрабаваны.

Клапоцяцца аб амністыі.

„Красная Газэта“ падае цікавыя данныя аб просьбах аб памілаваньні. Тахіх просьбаў за апошнія месяцы сабралася некалькі дзесяткаў тысяч. Пры гэтым, з агульнага ліку просьбаў—*52,7 працэнта падана сялянамі*, з прычыны надта высокіх штрафаў і канфіскацыяў маемасьці мейсцовымі ўладамі.

Ужо самы лік просьбаў вельмі добра паказвае, якія адносіны істнуюць у „раю“ паміж савецкай — „пралетарскай“ уладай і сялянамі. (Ня шкодзіла-б п. Мятле хаця пачытаць савецкія газэты...)

Вар'яцеюць.

Пад разумнай пралетарскай уладай страшэнна пашыраецца вар'яцтва. Па апошнім данным („Młot“ № 54) ў Сав. Беларусі налічваецца каля 2.400 вар'ятаў. Гэта—зарэестраваныя. А колькі яшчэ ёсьць па вёсках незарэгістраваных? Ня дзіва: пад гэткай уладай — звар'ящееш!

Дзяўчаты пьюць.

Карэспандэнт „Młota“ (№ 54) піша, што ў Капыльскім раёне Случчыны, страшэнна пашыраецца пьянства сярод дзяўчат. „Пьюць ды танцы вядуць да ўпаду“, вось чым займаюцца, піша карэспандэнт.

Што-ж—гэта ў парадку рэчаў: на тое „камсамол“ істнуе.

Расстрэлы.

У г. Болтынашынску засуджаны на расстрэл заведуючы Аддзелам Госторгу—Пятроў. У Екатэрынбургу засуджаны на расстрэл селянін Папоў за забойства селькора. Вярхоўны Суд Украіны прысудзіў на расстрэл 6 паўстанцаў 3 атраду, які апэраваў некалькі гадоў на Валыні.

Арышт паўстанца.

Менская „Звезда“ (№ 61) паведамляе аб арышце вядомага „бандыта“ Караткевіча, сябра „банды“ Бакуна, якая апэравала ў Менскім і Бабруйскім вакругох. Шмат хто чуў і ведае, што „бандытамі“ бальшавікі называюць усіх паўстанцаў. Караткевіч—адважны паўстанец, які шмат „зьліквідаваў“ заправўдных бандытаў — комуністаў.

Зьдзіраюць падаткі.

З прычыны таго, што сяляне, не маючы магчымасьці заплаціць надта высокія падаткі, не ўносяць іх у свой час, ВЦІК. і Соўнарком СССР. пастанавіў: павялічыць штраф за прасрочку *да аднэй пятай проц. ў дзень* (гэта зн. 183 прац. у год! Добры працэнцік!), пры гэтым раённым іспалкомам даецца права за неўплату падаткаў і нарослага штрафу — апісываць і прадаваць маемасьць сялян. Усім ЦІК'ам аўтаномных і „незалежных“ рэспублік Саюзу прапануецца прыняць самыя рашучыя меры па сьцягваньню падаткаў, пры чым урадоўцы, ў выпадку мала руплівага спаганяньня, — будуць пацягнены да дысцыплінарнай адказнасьці („Праўда № 57). Можна прадбачыць ува што абыйдуцца сяляніну гэтыя правы іспалкомаў і наказ урадоўцам „праявіць руплівасьць“. Не адну, а сем скур зьдзяруць цяперака „таварышы-пралетары з „мужыка“.

Жыцьце провінцыі.

Баптыстскі рух.

(м. Лыскава, Ваукавыск. пав.).

У леташнім годзе ў ваколіцах Лыскава пачаў пашырацца сярод праваслаўнага беларускага насяленьня баптызм. Прыйшоўшы сюды з Пружанскага павету, баптызм перадусім зьявіўся ў вёсках Навіках, Ханевічах і Верашчаках, завербаваўшы пад свой сьцяг агулам каля 50 чалавек.

Цяпер гэтае вучэньне дайшло ўжо да свайго апагея, неяк прыціхла і пайшло на адліў. Захады аб пакупцы памешканьня для малітвеннага дому не далі ніякіх рэзультатаў, бо не хапіла сродкаў. Няма нешта і запамогі з Амэрыкі, як гэта было часта раней.

Па майму зданьню, баптызм—гэта рэлігійны фанатызм, які паралізуе чалавека, яго волю і энэргію, забіваючы ў ім усе імкненьні. Дзеля гэтага ён вельмі шкодны, асабліва для нас беларусаў, бо такі чалавек ня зможа ўжо даць адпору розным палітычным дэмагогам, а па-другое ўся гэтая акцыя вядзецца ў незразумелай нам расейскай мове.

Найбольш прыхільнікаў баптызм мае паміж такіх асобаў, якія ў сваім вумственным пазнаньні не дапялі поўнага развіцьця, дык дзеля гэтага яны ня могуць, як сьлед, лёгічна аналізаваць пабочных уплываў на іх пачуцьцё і ў рэзультаце, падпарадкуюцца гэтым уплывам да таго часу, пакуль не павее іншы вецярок, які можа асадзіць у іх душы штосьці новае, здзьмухнуўшы старое.

Пры гэтым хачу падаць пару характэрных прыкладаў.

У вёсцы Верашчаках адзін хлапец У. К., музыкант, спачуваў баптыстам, супроць волі бацькоў. Але хутка расчараваўся ў баптызме і пакінуў яго. Бацька хлапца ад радасьці, што знайшоў „блуднага“ сына, купіў яму гармоніку.

У тэй-жа вёсцы селянін М. П. стаўся, быццам, правадыром баптыстскага вучэньня, але характэрна тое, што перад гэтым ён быў бязбожнікам, бо, калі яшчэ быў у Саўдэпіі, дык дачытаўся ў кнігах, што Бога нібыта зусім няма.

Паміж праваслаўем, бязбожжам і і баптызмам—розьніца вялікая, і калі чалавек можа гэтак лёгка пераходзіць ад аднаго да другога, дык ясна, што яго пазнаньне—перапутанае.

Разумнік.

АБВЕСТКА

Спэктаклі Віленскага Беларуск. аб'езднога тэатру

якія былі вызначаны у БАРАНАВІЧАХ і у НЯСЬВІЖЫ на 28 сакавіка **адложаны і абавязкова адбудуцца у БАРАНАВІЧАХ — 5 красавіка і ў НЯСЬВІЖЫ — 6 красавіка.**

Пад кіраўніцтвам вядомага беларускага драматурга Фр. АЛЯХНОВІЧА. Будзе пастаўлена камэдыя **„ПАН МІНІСТАР“** *у 3 акт. Ф. Аляхновіча якая будзе адыграна з удзелам аўтара.* — **Падробнасьці у афішах.**

За праўду.

(м. Казлоўшчына, Слонімск. пав.).

Наш сьвяшчэннік Баталін, у № 6 „Беларускае Слова“, зьмясьціў спраставаньне, ў якім цьвердзіць, што, быццам, ён ніколі не перашкаджаў правядзеньню беларускасьці ў нашым царкоўным жыцьці.

Як запраўды выглядае гэтая „праўда“ сьвяш. Баталіна можна зразумець з наступных фактаў.

У нядзелю 14 сакавіка, сьвяшчэннік Баталін, пасьля 2 месячнага маўчаньня (не гаварыў казаньняў нават парасейску), выйшаў да народу і, выцягнуўшы „*Сборник проповѣдей Іоанна Кронштадскаго*“, пачаў чытаць пушаныя і незразумелыя словы, якія падыйшлі-б для маскоўскіх купцоў, але не для нашага беларускага народа. Пачуўшы гэткае „казаньне“, сяляне з пратэстам пачалі выходзіць з царквы. Убачыўшы, што выходзяць нават з пярэдніх радоў, сьв. Баталін гэтак раззлаваўся, што учапіўся да выходзячага У. Мазаля і пачаў крычаць: стой, куды ідзеш; калі ты хрысьціянін, дык павінен слухаць слова Божае. Тады і рэшта прыхаджан, са словамі: „Гэта не для нас; гэта для Масквы“, „мы—беларусы“, павыходзілі з царквы. У гэтай справе мы паслалі пратэст епіскапу.

Што тычыцца дзяка Алексеявіча, дык хаця сам ён і паходзіць з Валыні, але ўжо ў працягу цэлага году выкладае вучням Закон Божы—пабеларуску, па беларускім падручнікам Шустэра і сьв. Рамданова. Сьвяшчэннік-жа Баталін, ня гледзячы на жаданьне насяленьня і ня думае выкладаць пабеларуску. Дык у рэзультаце, ў тых школах, дзе Закон Божы выкладае сьв. Баталін, вучні нават малітваў ня ведаюць. Сваімі чынамі сьвяшчэннік Баталін гэтак узбурыў проці сябе народ, што амаль кожны тыдзень прахаджане пасылаюць епіскапу прашэньня, з просьбай забраць ад нас гэтага чалавека, бо ён толькі компромітуе праваслаўную царкву.

Дык вось які беларус наш сьвяшчэннік Баталін!

Прыхаджанін.

Трэба ратаваць.

(в. Дунайчыцы, Нясьвіскага пав.).

У нашай вёсцы на палёх зьявілася шмат суслаў, якія як ведама, прыносяць вялізную шкоду пасевам. Сяляне бароняцца ад іх уселякімі спосабамі: кожнае сьвята езьдзяць на поле і залiваюць вадою гэтых зьвяркоў у іх норах. Але рабіць гэта вельмі цяжка ды і шмат шкоды прыносіць палеткам. Помачы ў гэтай барацьбе мы ні адкуль ня маем. Ці ня варта была-б падумаць аб гэтым нашым уладам і дапамагчы сялянам у іх бядзе.

Селянін.

Ад Рэдакцыі. Пажадана было-б, каб сэймiковыя і ваяводзкія ўлады зьвярнулі належную ўвагу на гэтую просьбу аб помачы. А помач патрэбна хуткая, пакуль не падыйшла яшчэ вясна.

Тутэйшая хроніка.

Сьвяткаваньне 8-ых угодкаў абвешчаньня незалежнасьці Беларусі. У чацьвер, 25 сакавіка, з прычыны 8-ых угодкаў абвешчаньня ў Менску незалежнасьці Беларусі, ў касьцеле сьв. Мікалая адбылася ўрачыстае набажэнства. Кс. А. Станкевіч сказаў пабеларуску адпаведнае казаньне.

Варта адзначыць, што на гэтым набажэнстве ня было ані воднага прадстаўніка комунізуючай „Грамады“.

Польска-савецкая чугуначная конфэрэнцыя. Гэтымі днямі ў Вільні адбылася польска-савецкая чугуначная конфэрэнцыя, якая пастанавіла адкрыць рух на 2-х чугуначных лініях паміж Віленшчынай і Саўдэпіяй: праз Загаце на Пецярбург і праз Мікашэвічы на Гомель. Рух на гэтых лініях пачнецца ў чэрвені.

У справе выезда ў Амэрыку. Пачынаючы ад 1 ліпня г.г. будуць давацца дазволы на уезд ў Злучаныя Штаты ўсім тым асобам, якія ў часе сусьветнай вайны служылі ў амэрыканскай арміі, а цяпер зьяўляюцца грамадзянамі іншых дзяржаваў.

Выезд работнікаў у Бразылію. У канцы красавіка мае выехаць з Польшчы ў Бразылію каля 30 тысячаў работнікаў, Рэестрацыя сельска-гаспадарчых работнікаў, якія жадаюць выехаць з гэтай партыяй, пачнецца ўва ўсіх бюрах пасрэдніцтва працы каля 10 красавіка

Вайсковыя справы. Усе тыя жаўнеры, якіе ў леташнім годзе былі звольнены на 6 месяцаў, г. зн. да 1 красавіка г.г., павінны зьявіцца ў свае часьці не пазьней 7 красавіка г.г.

Справа 94-х. На 12 красавіка ў Віленскім Акружным Судзе вызначана справа 94 чалавек, якіх вінавацяць у прыналежнасьці да комуністычнае партыі.

Курс грошы 27 сакавіка за даляр плацілі 7 зл. 92 гр.—7 зл. 88 гр., а за залаты рубель 3 зл. 90 гр.—4 зл.

Урадовы комунікат. Комісар Ураду на м. Вільню падае да агульнага ведама, што гэткія асобы вызначаны ганаровымі санітарнымі куратарамі ў Вільні: ў V камісарыяце—Т. Бэтэр, Г. Маліноўскі, Я. Якабсон, А. Жылага, Б. Барташэвіч, Ф. Яховіч, Я. Базылевіч і М. Якубчык; у II камісарыяце—М. Сальніцкі, К. Богаль, Г. Юхневіч, С. Юнімевіч, С. Барысоўскі, Я. Жыла, Я. Заблоцкі, Я. Умястоўскі, К. Асінскі, А. Якубоўскі, Ф. Воўк і А. Парафьяновіч; у VI камісарыяце: Б. Левін, Л. Врублеўскі, Д. Паплаўскі, М. Тамашэвіч, У. Кэрн, Т. Маліноўскі, П. Жаброўскі і К. Казлоўскі.

Газэту прачытай і перадай суседу!

№ 8 НАШ САТЫРЫКОН № 8

Гумарыстычна — сатырычны дадатак да „Беларускага Слова“.

І цяляты ад... дасьціпу падохлі...

Забраўшыся у чарговы нумар,
Перапрашаючы, „Маланкі“
Выказвае Звончык „гумар“...
„Фэльетоннае“ лаянкі.

Як і усе такія „творы“
„Фэльетон“ зноў выйшаў слабы.
Іксынуацыяў тут—горы,
Ды плёткі старай, цёмнай бабы...

І вось, хоць надта пастараўся
Фэльетон пасыпаць соллю, —
Ізноў дасьціп не адазваўся,
Як ня было яго ніколі...

Не фэльетон тут выйшаў —
зьвяга,
Вязсільнай злосьці скрыг зубоў...
Эх! шкада цябе, „бядняга“!
Дасьціп ня зборка прыкрых слоў!

Іногa ты зусім ня маеш;
Напрасна злосьці браць зяльлё!
Дасьціпам так, браток, махаеш,
Як дохлае хвастом цялё!

Князь.

Добра шукае.

Малы хлапец згубіў пяро і шукае.
Вучыцель. Што ты робіш Янка?
Янка: Я шукаю пяро.
Вучыцель: А дзе-ж ты яго згубіў?
Янка плача і ўрэшце адказвае: „там!“
Вучыцель: Дык чаго-ж ты яго тут шукаеш?
Янка: Бо тут сьвятлей!

Пакрыўджаны злодзей.

Неяк у цёплы вечар лета,
На кватэру да паэта,
Які выйшаў ў блізкі лес—
Злодзей праз вакно ўлез.
Шмыгануў ён туды-сюды,
Пуста, хоць зарэж, усюды!
З рэчаў ува ўсёй кватэры—
Крывы стол, на ім паперы,
Кніжкі старыя, газэты,
Пара крэслаў, табурэтаў;
У кутку—стаіць тапчан,
Міска нейкая, ды жбан...
На падлозе—ўсё акуркі,
Каўбасы „гарбатняй“ скуркі,
Крошкі хлеба, сьмяцьцё, бруд...
Што украсьці можна тут?
Нечым усьцешыць на'т і вока!
Злодзей тут ўздыхнуў, глыбока;
Плюнуў дый сказаў са злосьцяй,
Вось і лезь к такому ў госьці!
Нічога жулік сам ня мае,
А кватэру запірае,
Быццам нейкі багацей,—
І ўводзіць ў грэх парадачных
людзей!

Б. Д.

Не за ўсё вінаваты.

Судзьдзя. Вось сьведкі цьвердзяць, што вы ўкралі ня толькі сьвіньню, але і шасьцёра парасят!

Абвінавачаны. Не, пане судзьдзя, я ўзяў толькі сьвіньню, а парасяты самі пабеглі.

З савецкага быту.

Есьць у Уфе коопэратыўная арцель „Дружба“. Жывуць там сапраўды дружна. Вось напр. адрывак з пратаколу паседжаньня:

Слухалі: аб вызначэньні пэнсіі каню старшыні арцелі таварыша Масьленікава.

Пастанавілі: прымаючы пад увагу, што конь старшыні Масьленікава ўвайшоў у арцель пры пачатку яе арганізацыі, лічыць яго сябрам арганізацыі і плаціць каню сто рублёў пэнсіі ў месяц.

Каня лічаць, а вось коопэратыўныя грошы дык ня лічаць.

Сапраўдная дружба.

Няпраўду кажуць, што ў наш век,
Ня знойдзе дружбы чалавек,
Ні дапамогі, або рады.
Здараюцца й цяпер прыклады,
Шчырай і сардэчнай дружбы,
І безкарыснай другім службы.
Адзін вось тутка яркі вам
Гэткай дружбы прыклад дам:
Нядаўна, ўвечар (была цёмна)
Падмацаваўшы сілы скромна
І крышку выпіўшы пры тым,
Ішлі завулачкам глухім
Два прыяцелі з вячэры,
Сваей шукаючы кватэры.
Здалёку мігаў дзесь фанар.
Асклізь ў балоце тратуар...
А іх, прызнацца, грэшна цела,
З роўнавагай спрэчку мела.
І вось адзін з іх зачапіўся,
Дый бразь! як доўгі паваліўся!
—Ой не магу я ўстаць на ногі,
Без тваей, браток, падмогі!
Ня дай у балоце каб прапаў!..
З ёнкам бедны марматаў.
І той на просьбу адазваўся —
Падняць прыяцеля узяўся.
Аднак: як толькі ён нагнецца:
Зараз: іік! дый ў бок хісьнецца,
Наровіць ўперад—цягне ўзад...
І так і гэтак—ўсё ня ў лад.
Урэшце так раз хістануўся,
Што на сябру расьцягнуўся...
Тады абняўшы яго кажа:
Пе-перашкаджае... сіла ўража!
Я братка... хочу... дапамоч,
Ды цёмна вось... цяперка ноч...
А кінуць не магу... мілягу
Дык вось: з табой я побач лягу..

Б. Д.

У судзе.

Судзьдзя. Вы абвінавачываецеесь у тым, што кралі тэлеграфны дрот.

Абвінавачаны. Далібог-жа, пане судзьдзя, ня краў..

Судзьдзя. А вось усе сьведкі цьвердзяць, што бачылі як вы рэзалі гэты дрот са стаўбоў.

Абвінавачаны Гэта дык праўда, Але бачыце, пане судзьдзя, я даведаўся з газэт, што цяпер ужо тэлеграфуюць без дроту. Дык я думаў! што гэты дрот ужо не патрэбны.

ЮРЫДЫЧНЫЯ ПАРАДЫ.

Аб выхадзе на хутары.

У апошні час шмат хто зьвяртаецца да Юрыд. Аддзелу з просьбай даць параду ка справам аб выхадзе на хутары. Дзеля таго, што зьмест просьбаў амаль аднальковы ўва ўсіх выпадках, замест паасобных радаў мы даем ў агульных нарысах настановы закону з 31 ліпня 1923 г. аб камасацыі зямлі (выхадзе на хутары). Кожны сам знойдзе тут адказ на свае пытаньні.

Што датычыць таго, — варта ці не выхадзіць на хутары, дык на гэтае пытаньне адказ даць трудна. Прынцыпова — канешна ня толькі варта, але трэба, бо шахаўніца заедае гаспадарку, ды апрача таго, ёсьць магчымасьць атрымаць пры гэтым дабаўку зямлі, якая прырэзываецца пры камасацыі малазямельным. Пры гэтым ліквідуюцца сэрвітуты (у залежнасьці ад адносінаў ўладаньня вёскі да абшару сэрвітута і двара) і даецца на ўласьнасьць адна трэцяя часьці абшару, з якога сяляне карысталіся як з сэрвітугу. Трэ' адзначыць, што ліквідацыя сэрвітутаў можа быць праведзена і паміма камасацыі, па жаданьню ўласьніка двара. Тады канешна больш належнай часьці з сэрвітуту—вёска нічога не атрымала. Так што малазямельным бязумоўна ёсьць карысьць з камасацыі ў кожным выпадку.

Барацьба з шахаўніцай і шнурамі, якія не даюць магчымасьці нармальна вясьці гаспадарку і ёсьць мэтай закону аб камасацыі. Згодна артыкула 6 кожны з вучасьнікаў камасацыі атрымлівае за свае шнуры новы кавалак зямлі, па магчымасьці роўны па тыпу да яго шнуроў і роўнацэнны зямі. У выпадках немагчымасьці разьмежаваць роўна ў натуры, дык зраўнаваньне старых і новых дзелянак адбываецца на падставе даплаты, але ня больш за 3 прац. вартасьці старай дзялянкі.

Камасацыя робіцца земскімі ўрадамі а) на жаданьне гаспадароў, якія маюць разам ня менш 25 гэктараў (каля 22 дзес.) зямлі ў дробных шнурох і знаходзяцца ў межах аднае адміністрацыйнае адзінкі; калі-ж гэная адзінка мае меньш за 200 гэктараў, дык на жаданьне ня менш аднэй дзясятай часьці ўсяго абшару, в) на жаданьне ўласьніка двара, калі ня менш як 25 гэкт. яго зямлі знаходзяцца ў шахаўніцы з дробнымі гаспадарамі, с) па загаду ўлады: калі гэтага вымагае карысьць гаспадаркі пры ліквідацыі сэрвітутаў, падзеле супольнай ўласнасьці і г.д., пры парцэляцыі суседніх дворных зямель, калі гэткім чынам можна ўзмацаваць лішне дробныя гаспадаркі; пры зямельнай мэліорацыі (дрэнаж, асушка, наваднеаньне) і урэшце—калі вёска ўся ці часткова была зьнішчана ад нешчасьлівага здарэньня (арт. 14) У выпадках а) і в) падаецца паветоваму земскаму ураду заява аб жаданьні правасьці камасацыю. Гэтая заява ідзе ў акружны зямельны ўрад, які яе зацьверджае або адкідвае. На пастановы Акр. Зем. Ураду можна жаліцца ў Галоўную Зямельную Камісію (Główna Komisja Ziemska). Пры камасацыі ўрадова праводзіцца: а) ліквідацыя ўсеякіх сэрвітутаў; в) падзел супольнае ўласнасьці, альбо ўрэгуляваньне карыстаньня ёю; с) выраўнаньне межаў адміністрацыйных адзінак ці іх часьцін; д) выдзяленьне зямель дзеля грамадзкай патрэбы; е) мэліорацыя камасаваных зямель. патрэбнае для рацыянальнай гаспадаркі; ф) упарадкаваньне дарог і даездаў; г) у межу патрэбы парцэляцыя дворных зямель згодна з законам аб зямельнай рэформе, г) састаўленьня агульнага будаўлянага пляну (арт. 7). Земскія ўлады наглядаюць за камасацыяй бязплатна, а за тэхнічнае выкананьне камасацыі будзе выплачана аплата. У выпадках, калі гаспадары, якія пераходзяць на хутары ня маюць належных грошаў і прадставяць пасьведчаньне аб гэтым з гміны, пацьверджанае старастам, дык ім могуць быць даны крэдыты на усю належную з іх суму, ці на частку яе на працяг да 5 гадоў ад дня заканчэньня камасацыі за 4 прац. ў год. У выключных выпадках Старшыня Галоўнага Зем. ўраду можа звольніць усіх вучасьнікаў камасацыі, ці некатарых з іх ад усякіх аплат па камасацыі. Землі гаспадарак, утвораных пры камасацыі, звальняюцца на два гады ад аплаты дзяржаўнага зямельнага падатку, лічучы ад дня зацьверджаньня Земскімі ўрадамі праэкту камасацыі. (арт. 11). Кошты камасацыі вучасьнікі аплачываюць прапарцыянальна да абшару іх дзелянак і павінны аказваць помач у натуры па жаданьню земскіх урадаў (арт. 12). Вучасьнікі камасацыі, якім прыдзецца пераносіць свае будоўлі на новае месца, калі дадуць забавязаньне зрабіць мэліорацыю — могуць карыстацца крэдытам у суме ня больш паловы вартасьці скамасаванай зямлі (сваёй дзялянкі). Зямельны камісар склікае сход вучасьнікаў камасацыі дзеля выбару Рады, у якую пасылаюць сваіх прадстаўнікоў і суседнія двары. У раду выбіраецца ад 3 да 7 сябраў і столькі-жа іх заступнікаў. Калі ў працягу 14 дзён Рада ня будзе выбрана—Акружны Земскі Урад вызначае яе. Так-сама Акр. Зем. урад можа развязаць выбраную Раду, ці пазбавіць мандатаў паасобных сябраў. Гэтая Рада выступае ад імя ўсіх вучасьнікаў камасацыі ўва ўсіх справах, зьвязаных з камасацыяй. За неяўку на сход Рады — сябры могуць быць Камісарам Зем. Ураду аштрафаваны да 10 зл. Перад пачаткам работы Камісар: а) разам з Радай устанаўляе, якія землі не падлегаюць камасацыі, в) на сходзе усіх вучасьнікаў выясьняе іх стан уладаньня і сэрвітутаў, в) азначае гатунак падлягаючых камасацыі зямель і разам з ацэначнай камісіяй робіць ацэнку: г) праэктуе з Радай плян дарог, д) устанаўляе патрэбу мэліорацыі. У склад ацэначнай камісіі ўваходзяць: 1) Камісар, або яго заступнік, як старшыня 2) землямер (які вядзе работы на камасацыі), 3) экспэрты ня менш 3 не зацікаўленыя ў справе, 4) сябры Рады, але толькі з дарадчым голасам.

Кожны праэкт камасацыі прадстаўляецца зацікаўленым і кожны з іх мае права заявіць аб тым, ці згаджаецца ён з праэктам, ці не. Аб гэтым запісваецца ў пратакол. Праэкт разам з пратаколам ізноў ідзе ў Акружны Земскі Урад на зацьверджаньне. Распачатая на'т ужо камасацыя можа быць спынена, калі гэта яшчэ магчыма з гаспадарчага пагляду. па пастанове трох чацьвертых усіх вучасьнікаў. У гэтым выпадку яны аплачываюць усе расходы. Усе правы трэціх асобаў на камасаваную зямлю пераходзяць на новыя дзялянкі. Судовыя споры аб праве ўласнасьці на зямлю, не спыняюцца, а суд павядамляе аб справе камісара, які стараецца памірыць стораны. Міравыя зробленыя прад Камісарам маюць праўную сілу, як і зробленыя ў судзе. Пасьля акапчэньня камасацыі ўласьнікі не пазьней як у 3 месяцы ад дня ўмацаваньня зацьверджанага Зем. пр. пляну камасацыі вызываюцца ў павятовы гіпотэчны аддзол дзеля рэгуляцыі гіпотэкі. Усякія дакумэнты і ўмовы зробленыя падчас камасацыі земскімі ўрадамі або перад імі, а такжа гіпатэчныя запісі звальняюцца ад усіх скарбовых і самаўрадавых аплатаў.

Адказны Рэдактар Т. Вернікоўскі. Друк А. Дворжэца Завальная 32. Выдавец Ч. Бел. Рада.